

Hüsrev Gerede (1886 -1962)

Asker ve devlet adamı, Hüsrev Gerede 12 Mart 1886'da Edirne, Karaağaç'ta doğdu. Hersekli Ferik (Korgeneral) Mehmet Ali Paşa'nın oğludur. İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra,1905'te Harb Okulunu, 1908'de Erkân-ı Harbiye Mektebini bitirdi ve II. Ordu emrine verildi. Adana Olayları'nın bastırılmasında görev aldı. Balkan Savaşı'nda 7. Tümen kurmay başkanlığı görevinde bulundu. 1913'te Trakya sınırını belirleyen komisyondaki görevinden sonra Atina büyükelçiliğine askeri ateşe olarak atandı. I. Dünya Savaşı yıllarında 1914-17 arasında Doğu Cephesi'nde Kafkas Orduları hareket şube müdürlüğü yaptı. Savaşın sonunda Trabzon'da toplanan Kafkas Sulh Komisyonu'nda görevlendirildi. Erzurum'da Kazım Karabekir komutasındaki 15. Kolordu'da kurmay başkanı olarak bulundu. Son Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nda Trabzon mebusu olarak Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni temsil etti. Mustafa Kemal Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı sırasında yakın çalışma arkadaşı oldu. 1919'da Mustafa Kemal ile birlikte Samsun'a çıkanlar arasında yer aldı ve onun karargâhında istihbarat ve siyasi şube müdürlüğünü üstlendi. Erzurum ve Sivas Kongreleri'ne katıldı. Heyet-i Temsiliye başkâtibi oldu. TBMM'nin açılışına Trabzon mebusu olarak katıldı. Milli Savunma ve Dışişleri komisyonlarında çalıştı. Bolu ve Çevresi genel müfettişliği (komutanlığını) üstlendi. Nisan-Mayıs 1920'de Gerede'de çıkan ayaklanmanın bastırılmasındaki başarıları nedeniyle, Atatürk kendisine daha sonra Gerede soyadını verdi. Bir süre Ankara'da mevki komutanlığı yaptı.

Hüsrev Gerede
(üniformasıyla)

1921'de Londra'ya gönderilen TBMM delegasyonunda yer aldı. Meclis'te 20'si gizli oturumlarda olmak üzere 66 konuşma yaptı. 1924'te askerlikten ayrılan Hüsrev Bey İkinci Dönem (1923-27) Urfa ve Beşinci Dönem (1935-39) Sivas Milletvekili olarak TBMM'de görev aldı. 1936'da Tokyo Büyükelçiliğine atanması sebebiyle milletvekilliğinden ayrıldı. 1939'da Berlin Büyükelçisi oldu. 1942'de Merkezde Büyükelçi olarak görev yaptı. Daha sonra Budapeşte, Sofya, Tahran, Tokyo ve Rio de Janerio Büyükelçiliğine atandı. 1949'da yaş sınırından emekliye ayrıldı. 22 Mart 1962'de İstanbul'da vefat etti ve Edirnekapı Şehitliğine gömüldü. Evli ve iki çocuk sahibi olan Hüsrev Bey Fransızca ve Almanca biliyordu. Türk-Nippon Dostluluğunun Sonsuz Hatırası Ertuğrul, 1937, Siyasi Hatıralarım I, İran, 1952, Mübarek Ertuğrul Şehitlerimiz ve Muhteşem Anıtları, 1956, gibi eserleri vardır.

Oğuz AYTEPE

KAYNAKÇA

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem**, C III, 1919-1923.

Hüsrev Gerede'nin Anıları, Haz. Sami Önal, Mart Matbaası, İstanbul 2002.

TEVETOĞLU, Fethi, **Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar**, Atatürk ve Çevresi Yayınları, Ankara 1971.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, Hüsrev Gerede'nin Tercüme-i Hâl Kağıdı, 414.

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/husrev-gerede-1886-1962/?pdf=3597> adresinden erişilmiştir